

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه پذیر و حسابرسی

کهر پریسا پورزاهد
دانشجوی کارشناسی ارشد
مؤسسه آموزش عالی شاندریز

کهر سیداحمد سیدی
دانشجوی دکتری حسابداری
و عضو هیات علمی مؤسسه
آموزش عالی شاندریز

کهر فرشته مشمول
دانشجوی کارشناسی ارشد
مؤسسه آموزش عالی شاندریز

کهر دکتر فرهاد دهمدار
استادیار گروه حسابداری
واحد شاهرود

امروزه استفاده از اینترنت و مرورگرهای اینترنتی، این امکان را به وجود آوردند تا گزارشهای مالی به صورت آنلاین در دسترس باشد. نظر به اینکه ارائه اطلاعات معتبر و به موقع و قابل مقایسه برای حمایت از سرمایه گذاران برای کمک به فرآیند تصمیم گیری و همچنین داشتن بازار سرمایه کارا، مهم است، این هدف با پیدایش فناوریهای مانند اینترنت و خدمات مرتبط چون گزارشگری آنلاین از طریق وب ممکن شده است (باقریان کاسگری، ۱۳۸۶).

گزارشگری مالی تحت وب وبه طور خاص، زبان گزارشگری کسب و کار توسعه پذیر (XBRL)^(۱) انقلاب جدیدی در زنجیره عرضه اطلاعات ایجاد کرده است. زبان گزارشگری کسب و کار توسعه پذیر، زبان گزارشگری اینترنتی و تحت شبکه جهانی وب است و روند و شیوه جدیدی از گزارشگری مالی را ارائه می کند. هدف از به کارگیری این زبان جدید در بازار سرمایه، گزارشدهی یکسان صورتهای مالی و کمک بیشتر به استفاده کنندگان اطلاعات و صورتهای مالی شرکتهاست (شیپوریان و احمدی، ۱۳۸۸).

امروزه معاملات رایانه ای در بازارهای پولی و مالی می تواند در لحظه ای از زمان صورت گیرد و تقریباً همزمان بودن تصمیم گیری استفاده کنندگان اطلاعات با استفاده از اطلاعات مربوط و قابل اتکا که به واسطه عامل گزارشگری لحظه ای و همزمان با انجام معامله صورت می گیرد، نیاز به رسیدگی حسابرسی همزمان با رویدادها را ایجاب کرده است. وجود اینترنت این شرایط را مهیا کرده است. امروزه تقریباً تمام جنبه های زندگی ما، ارتباط تنگاتنگی با سیستم های رایانه ای دارد، سرعت بالای انجام معاملات، حجم بسیار بالا و تعدد درخواستها و نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان اطلاعات به سادگی نشان می دهد که فنون قدیمی حسابرسی دیگر موثر و قابل استفاده نیست و این فنون دیگر نمی تواند ضامن صحت و تمامیت معاملات انجام شده در شرکتها و اطمینان بخشی به استفاده کنندگان این اطلاعات در قالب گزارشگری مالی باشد. در دنیای امروز، حسابرسی سنتی به علت تغییر محیط اقتصادی و بسترهای اطلاعاتی جدید به شدت تحت تاثیر قدرت و قابلیت های روزافزون سیستم های فناوری اطلاعاتی قرار دارد (پاکروان، ۱۳۹۱).

مالی واحدهای تجاری براساس اشکال خاصی تهیه و در اینترنت در اختیار استفاده کنندگان قرار می‌گیرد، این زبان در سراسر جهان مشترک بوده و امکان تغییر و پردازش اطلاعات نیز در آن میسر است. زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر روند و شیوه‌ای جدید در گزارشگری مالی را ارائه می‌کند، هدف از بکارگیری این زبان جدید در بازار سرمایه، گزارشدهی یکسان صورتهای مالی و کمک بیشتر به استفاده کنندگان اطلاعات و صورتهای مالی شرکت‌هاست. زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر مغایرتی با استانداردهای حسابداری ندارد و فرصتی را برای جهانی کردن و بین‌المللی شدن بازارهای سرمایه ایجاد کرده و زمینه را برای ورود شرکت‌ها به بازارهای بین‌المللی فراهم می‌سازد. برخی معتقدند که استفاده از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر، موجب یکنواخت شدن محتوای گزارش‌های مالی خواهد شد (ثقفی و همکاران، ۱۳۸۴).

استفاده کنندگان اطلاعات کسب و کار، با استفاده از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر نیازی به تبدیل اطلاعات کسب و کار از شکلی به شکل دیگر ندارند و این امر باعث افزایش سرعت گزارشگری می‌شود، اطلاعات و گزارش‌های قابل اتکاتر، کارآتر و قابل دسترس خواهد شد و ارائه صورتهای مالی در سطح بین‌المللی را تسهیل می‌بخشد (شیپوریان و احمدی، ۱۳۸۸).

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر کاربردی از زبان رایانه‌ای زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر و خاص گزارشگری مالی تجاری است که در حرفه مالی می‌تواند برای ورود اطلاعات به سیستم، از سوی منتشر کننده مورد استفاده قرار گیرد، این راهکار به شرکت‌ها این امکان را می‌دهد تا اطلاعات خود را به استفاده کنندگان به شکل استاندارد گزارش کنند. در حقیقت به گفته بسیاری از صاحب نظران حرفه، زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر چند شکاف عمده در فرآیند جمع‌آوری، طبقه‌بندی و گزارش اطلاعات مالی را بین سیستم‌های تجاری حذف کرده و موجب بهبود فوق‌العاده‌ای در کیفیت اطلاعات می‌شود (میربلوک و انوشه، ۱۳۹۲).

مأموریت زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر استاندارد کردن داده‌ها و به نوعی برچسب زدن و یک زبان کردن اطلاعات مالی است. هنگامی که اطلاعات، استاندارد شوند و در رایانه قرار گیرند امکان استفاده از این اطلاعات برای مقاصد مختلف امکان‌پذیر است. در آینده نزدیک همه به سوی زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر خواهند رفت زیرا نخست این امکان فراهم می‌شود که یک بار داده‌ها وارد شوند اما به دفعات مورد استفاده قرار گیرد و همچنین زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر مزیت‌های دیگری چون افزایش دقت، فراهم آمدن امکان تحلیلگری بهتر و آسان‌تر، کاهش هزینه‌ها، افزایش سرعت و یکپارچه‌سازی اطلاعات در سطح جهانی را به دنبال دارد. هنر زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر این است که با استانداردسازی بین متن و محتوا یا زمینه هماهنگی ایجاد می‌کند. هنگامی که اطلاعات کدگذاری می‌شود و براساس استانداردهای بین‌المللی طبقه‌بندی می‌شود، این اطلاعات برای تمام دنیا، قابل فهم و دسترس است و امکان حضور سرمایه‌گذاران خارجی را در بازار فراهم خواهد کرد. پیوستن

سیستم اطلاعات حسابداری شرکت‌ها با استفاده از فناوری اطلاعات و جنبه‌هایی از آن به‌ویژه حسابداری تحت وب، زمینه‌ای را فراهم می‌آورد تا سیستم مالی یکپارچه شرکت به صورت مستقیم به اینترنت وصل شده و استفاده کنندگان اطلاعات حسابداری بدون هیچگونه محدودیت زمانی و مکانی در هر نقطه از جهان بتوانند به وب سایت شرکت مراجعه کرده و هر لحظه صورتهای مالی را با آخرین تغییرات بر روی صفحات وب مشاهده کنند، تجزیه و تحلیل کنند و نیاز به چاپ و توزیع صورتهای مالی آن هم فقط در پایان سال مالی بر طرف گردد (خرم آبادی، ۱۳۸۷). بسیاری از شرکت‌ها در تلاش هستند که توان نفوذ اطلاعات مالی خود را از طریق وب سایت شرکت و ارائه این اطلاعات به کارکنان، سرمایه‌گذاران، و تحلیل گران مالی افزایش دهند. زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر ایجاد شد تا ابزار موثر و کارآمد برای تهیه و تبادل اطلاعات مالی در اینترنت در اختیار کاربران قرار دهد (عرب مازار یزدی، ۱۳۸۵).

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر (XBRL)

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر، نوعی زبان گزارشگری کسب و کار است که قابلیت گسترش دارد. چارچوب زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر مبتنی بر زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر (XML)^(۱) است، که در زنجیره عرضه اطلاعات کسب و کار جهانی برای ایجاد، تبدیل، و تجزیه و تحلیل اطلاعات کسب و کار استفاده می‌شود. یک نوع فناوری است که می‌تواند دقت، درستی، کارایی و شفافیت گزارشگری مالی را افزایش دهد. در واقع یک زبان گزارشگری است که ریشه در زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر دارد ولی منحصراً برای گزارشگری مالی توسط انجمن حسابداری رسمی آمریکا طراحی شده است. کاربرد زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر به سال ۱۹۹۹ بر می‌گردد. در آن زمان ۱۲ سازمان از آن استفاده می‌کردند، ولی در حال حاضر ۲۵۰ سازمان جهانی در بیش از ۳۰ کشور آن را به کار می‌برند. و روز به روز بر تعداد سازمان‌های استفاده کننده از آن افزوده می‌شود. زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر برنامه استاندارد برای حذف کردن ساختار و اصطلاحات ناسازگار و یک روش جاری در فناوری است که به عنوان زبان گزارشگری واحد تجاری مورد استفاده قرار می‌گیرد و قابلیت گسترش دارد. در زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر چارچوب استانداردهای مربوط به گزارشگری در نرم افزارهای مربوط طراحی می‌شود تا اطلاعات مربوط به واحد تجاری را برای گزارشگری الکترونیکی پردازش و عرضه کند (بزرگ اصل، ۱۳۸۵).

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر در واقع اقتباس حرفه مالی از زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر برای گزارشگری مالی است. در زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر به تمام داده‌های مالی برچسب‌هایی زده می‌شود که آن‌ها را به عنوان دارایی، بدهی، سرمایه، سود و زیان و غیره از هم متمایز می‌سازد. بنابراین کاربران می‌توانند به آسانی، داده‌ها را همراه با برچسب‌هایی مثل وجوه نقد استخراج یا تغییر شکل دهند، و به کمک نرم افزارهای کاربردی تحلیلی، تجزیه تحلیل کنند (خرم آبادی، ۱۳۸۷).

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر، زبان گزارشگری اینترنتی و تحت شبکه جهانی وب است که در این زبان صورتهای

شکل شماره (۱): استفاده از استاندارد زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر
به عنوان یکی از بندهای اساسی در سند استراتژی

SEC's Strategic Plan

2004-2009 Strategic Plan

United States
Securities and Exchange
Commission

2004-2009
Strategic Plan

Pg. 58: Accessibility and Usability of
Registrant Filings:

**The SEC will explore the use of
"tagged data" formats such as XBRL
for financial disclosure, streamline
forms and filing processes for
registrants, and improve the internal
processes and analytical tools used
by staff to review filings.**

(میرمجبیان و شهشهانی، ۱۳۸۵).

شرکت‌ها چگونه می‌توانند مستندات مبتنی بر زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر تولید کنند؟

هر شرکت با توجه به نیازهای خود می‌تواند از راه‌ها و مسیرهایی استفاده کند که برای تولید مستندات مبتنی بر زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر وجود دارد، استفاده کند. از جمله در حال حاضر، محصولات نرم‌افزاری مناسبی در حال تولید است که می‌تواند جدول داده‌ها و حساب‌های مالی را به ساختارهای مبتنی بر زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر تبدیل کند و یا اطلاعات پایگاه داده‌های حسابداری را می‌توان بدون نیاز به نرم‌افزارهای حسابداری به شکل زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر استخراج کرد (شفیعی، ۱۳۹۰).

از چه نوع پایگاه داده‌ای برای تعامل با مستندات زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر می‌توان استفاده کرد

با توجه به اینکه استاندارد زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر برای تبادل اطلاعات میان برنامه است، هیچ الزامی به استفاده از پایگاه داده خاص، بکارگرفتن روش فرآیندی و یا معماری ذخیره‌سازی مشخصی نیست. لذا هر برنامه‌ای می‌تواند از هر شکل مناسب و دلخواه خود برای ذخیره داده‌ها استفاده کرد و سپس در هنگام انتقال اطلاعات، آنها را در قالب زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر داخل یا خارج کند (شفیعی، ۱۳۹۰).

جمع‌آوری و گزارشگری داده‌ها

با استفاده از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر تولید کنندگان داده‌های مالی و گزارش‌های سازمانی، می‌توانند فرآیند جمع‌آوری داده‌هایی که از بخش‌های مختلف سازمانی و یا سیستم‌های حسابداری متفاوت، تولید می‌شوند را به شکل زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر تبدیل کنند و عملیات یکپارچه‌سازی را سریع، ارزان و کارآمد، به انجام رسانند. هنگامی که تمام داده‌ها به شکل زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر جمع

به IFRS^(۳) به عنوان پیش نیاز استقرار زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر مطرح است (پوریانسن و اسکندری، ۱۳۹۲). مانند استانداردهای حسابداری که مدیران مالی را هدایت می‌کنند تا معاملات کسب و کار را حسابداری و اطلاعات مالی را گزارش کنند، استانداردهای زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر نیز مدیران را هدایت می‌کنند که چگونه اطلاعات مالی را به صورت استاندارد و الکترونیکی گزارش کنند (کاپزولی، ۲۰۰۷). زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر ایجاد شد تا به عنوان یک استاندارد گزارشگری شرکت‌ها در اینترنت عمل کند (برگرون، ۲۰۰۳، پوریتز و نو، ۲۰۰۳). زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر رویکرد استاندارد جهانی است که تبادل اطلاعات کسب و کار و به خصوص گزارشگری مالی را در سراسر جهان متحول ساخته و پیاده‌سازی و پذیرش زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر، در سطح جهانی از سوی کشورهای مختلف به سرعت رو به افزایش است (پوریانسن و اسکندری، ۱۳۹۲). در دسامبر ۲۰۰۲ در بورس نیویورک تصویب شد که از زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر برای انتشار اطلاعات استفاده شود و همچنین از این استاندارد برای دریافت گزارش‌های شرکت‌ها استفاده شود و انطباق با آن از سال ۲۰۰۵ الزامی است. استفاده از این استاندارد در بورس نزدک از سال ۲۰۰۴ به صورت رسمی آغاز گردید (باقریان کاسگری، ۱۳۸۶).

شایان ذکر است، در سند استراتژی توسعه بازار سرمایه ایالات متحده برای سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۹ استفاده از داده‌های استاندارد مانند زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر به عنوان یکی از بندهای اساسی در نظر گرفته شده است.

در اکتبر سال ۲۰۰۴ نیز کمیته بورس اروپا^(۴) تصویب کرد که از سال ۲۰۰۵ استفاده از شکل استاندارد در انتشار گزارش‌های شرکت‌ها اجباری شود (باقریان کاسگری، ۱۳۸۶).

چنانچه کشوری خود را با پیشرفت‌های فناوری وفق ندهد و به این موج شتابان و فراگیر نپیوندد، در آینده‌ای نه چندان دور، در رقابت بین‌المللی به حاشیه رانده شود و بسیاری از فرصت‌های کسب و کار را به سود دیگران از دست خواهد داد

کسب و کار توسعه‌پذیر (XBRL)

از فرض‌های بدیهی رفتاری در حسابرسی، داشتن صلاحیت (مهارت و تجربه) کافی در انجام عملیات حسابرسی است. با فرض وجود سیستم‌های اطلاعاتی رایانه‌ای و ویژگی‌های گزارشگری توسعه‌پذیر مطرح هستند، این امر بدین معناست که حسابرسان برای حسابرسی این سیستم‌ها در زمینه فناوری اطلاعات مهارت کافی دارند. این جای شک دارد که آیا آنها در حال حاضر دارای چنین مهارت‌هایی باشند. پیشرفت فناوری اطلاعات و خطر دستکاری اطلاعات با استفاده از آن ممکن است از توانایی حرفه‌ای حسابرسی پیشی بگیرد و حسابرسان نتوانند از عهده آن برآیند. مشکل اشتباهات و تقلبات رایانه‌ای مربوط به حسابرسان است و بر کیفیت صورت‌های مالی حسابرسی شده اثر می‌گذارد. اگر حسابرسان به‌صورت اثربخش، قادر به حسابرسی سیستم‌های فناوری اطلاعات نباشند، دانش تخصصی آنها در مورد اصول پذیرفته‌شده حسابداری و قوانین مربوطه بی‌ارزش خواهد بود. بنابراین حسابرسان باید حسابرسی خود را در سیستم‌های اطلاعاتی صاحبکار به نحوی برنامه‌ریزی کنند که شامل سیستم‌های فناوری اطلاعات نیز باشد. بنابراین حسابرسان نه تنها باید مهارت‌های فناوری اطلاعات را دارا باشند، بلکه باید در مهارت‌های فناوری اطلاعات متخصص باشند تا از عهده وضعیت‌های مختلف حسابرسی برآیند (جمبرز و کورت ۱۹۹۱). بدین ترتیب آنها باید ریسک‌های حسابرسی را مطابق با عدم اطمینان‌های موجود در محیط فناوری اطلاعات ارزیابی کنند، مخصوصاً عدم اطمینان‌هایی که مربوط به کنترل است. آنها همچنین باید عملیات حسابرسی را با توجه به هزینه‌های حسابرسی، کارایی و اثربخشی به‌وسیله استفاده از روش‌های حسابرسی مربوط به کامپیوتر بهبود بخشند.

آیین رفتار حرفه‌ای در گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر (XBRL)

تدوین آیین رفتار حرفه‌ای یا توسعه و درج مفاهیم جدید در آیین رفتار حرفه‌ای، شاید ضرورتی دیگر را برای به‌کارگیری زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر در سازمان‌ها ایجاد می‌کند و این امر با تعیین حدود و مسئولیت‌ها و وظایف شرکت، حسابرسان و استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی است که از این بابت چندگروه در قبال گزارشگری تجاری و مالی و آیین رفتار حرفه‌ای مربوط مسئولیت دارند. البته، میزان مسئولیت هر گروه باید در قبال اطلاعات گزارش شده در وب مشخص باشد.

۱- شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس:

این شرکت‌ها باید رفتار حرفه‌ای را به‌طور کامل رعایت کنند و دلایل انحراف خود از آیین رفتار حرفه‌ای را ذکر کنند و وبگاه (سایت) خود را طوری طراحی کنند تا بین گزارشگری تجاری مربوط به سرمایه‌گذاران و سایر عنوانین تمایز وجود داشته باشد.

۲- حسابرسان: حسابرسان باید اطمینان حاصل کنند که صاحبکاران اطلاعات حسابرسی شده و

آوری شده‌اند انواع مختلفی از گزارش‌های مورد نیاز نیز قابل تولید خواهند بود، بخش مالی شرکت می‌تواند انواع گزارش‌های مورد نیاز را به سرعت و روشی قابل اعتماد تهیه کند (شفیعی، ۱۳۹۰).

استفاده و تجزیه و تحلیل‌ها

به دلیل استفاده از ساختار مشخص و یکارگیری روش‌های اعتبارسنجی داده‌ها در هنگام تولید مستندات، وجود خطاهای اطلاعاتی به سرعت قابل آشکارشدن است و کاربرانی که دریافت‌کننده زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر هستند می‌توانند بدون صرف انرژی و زمان زیاد از آن بهره‌برند (شفیعی، ۱۳۹۰).

فواید و مزایای استفاده از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر

در سازمان‌ها

تمام سازمان‌ها می‌توانند از مزایای به‌کارگیری زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر در اجرای وظایف سازمانی و مالی بهره‌برند. بطور کلی مزایای استفاده از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

- ۱- امکان انتقال اطلاعات به شکل زنده
- ۲- استفاده از رده بندی واحد اطلاعاتی و حذف مشکلات مفاهیم اطلاعات
- ۳- امکان دسترسی ارقام توسط کاربر
- ۴- افزایش قابلیت مقایسه گزارش‌های مالی
- ۵- قابلیت تطابق با پهنه وسیعی از نیازمندی‌های متفاوت
- ۶- دسترسی سریع به انواع اطلاعات موجود در طبقه‌بندی‌های تعریف شده

۷- امکان ذخیره‌سازی داده‌ها توسط دریافت‌کننده و انجام عملیات محاسباتی بعدی روی آن‌ها

۸- امکان داد و ستد اطلاعات مالی بین سیستم‌های مختلف

۹- امکان استفاده از نرم افزارهای هوشمند تحلیلگر مالی مبتنی بر دریافت مستقیم اطلاعات از شرکت‌ها از آنجایی که زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر، توسعه‌پذیر و منعطف است، قابلیت تطابق با پهنه وسیعی از نیازمندی‌های متفاوت را دارد. همگی شرکت‌کنندگان در زنجیره تأمین اطلاعات مالی، اعم از تهیه‌کنندگان، انتقال‌دهندگان و کاربران داده‌های سازمانی می‌توانند از مزایای آن بهره‌برند (عرب مازار یزدی، ۱۳۸۳).

از مهمترین مزایای این زبان جدید گزارشگری ایجاد محیط نسبتاً امن و کاهش هزینه تهیه اطلاعات است، بنابراین حرفه حسابداری نیز باید با محیط گزارشگری الکترونیکی جدید همگامی کند رهنمودها، استانداردها و ابزار لازم را برای تهیه‌کنندگان و حسابرسانی فراهم آورد که با این اسناد الکترونیکی در ارتباط هستند (بوریتز و نو، ۲۰۰۸).

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر از طریق حذف قالب‌های گزارشگری ناسازگار و ارسال قالب‌های گزارشگری سازگار، هزینه‌های مربوط به تهیه و تحلیل اطلاعات را کاهش می‌دهد (ویر، ۲۰۰۳).

ویژگی‌های حسابرسی زبان گزارشگری

حسابرسان باید حسابرسی

خود را در سیستم‌های

اطلاعاتی صاحبکار به

نحوی برنامه‌ریزی کنند

که شامل سیستم‌های

فناوری اطلاعات نیز باشد

بنابراین حسابرسان نه

تنها باید مهارت‌های

فناوری اطلاعات را در

باشند، بلکه باید در

مهارت‌های فناوری

اطلاعات متخصص باشند

تا از عهده وضعیت‌های

مختلف حسابرسی برآیند

کمیته فرعی حسابرسی رایانه‌ای انجمن حسابداران رسمی آمریکا AICPA^(۵) برای حسابرسی‌گزارش‌های مالی الکترونیکی ارائه کرده است، آنها را به سه گروه عمده تقسیم کرده است:

- ۱- حسابرسی فناوری اطلاعات مهمترین فناوری مربوط به حسابرسی آینده است.
- ۲- فناوری اطلاعات.
- ۳- فناوری مربوط به شرکت‌های خاص.

به نظر و برسی و گری (۱۹۹۰)، تنها انجمن حسابداران رسمی آمریکا، مسئول تدوین مقررات مربوط به گزارشگری مالی در اینترنت است و تحقیقات در کشورهای پیشرفته نشان می‌دهد که حسابرسان و حسابداران رسمی برای تدوین مقررات برای ارائه اطلاعات در وب اهمیت زیادی قائلند. در حال حاضر، پروژه‌هایی برای تدوین چارچوب نظری برای حسابرسی گزارشگری تجاری الکترونیکی (پیوسته) در دست اجراست. شیلد (۱۹۹۸) فناوری و شرایط سازمانی لازم برای تغییر از روش‌های حسابرسی پیوسته به سوی حسابرسی پیوسته مستقیم از راه دور (حسابرسی مستمر) را بر شمرده. مهمترین آن دسترسی مستقیم حسابرسان به ثبت رایانه‌ای صاحبکاران است. از دیگر ویژگی‌های مربوط عبارتند از سیستم تولید اطلاعات معتبر، خودکار کردن فرآیند حسابرسی، ارتباط مستقیم بین مؤسسه حسابرسی و صاحبکار، گزارشگری به هنگام، به کارگیری فناوری اطلاعات است. شیلد (۱۹۹۸) پیش‌بینی کرده است که کار حسابرسی از تمرکز بر درج انصاف در صورت‌های مالی به سوی تعیین درجه انصاف روش‌ها و فرآیند مورد استفاده برای تولید و ارائه داده‌ها به استفاده‌کنندگان سوق پیدا می‌کند. اما در این خصوص این سؤال وجود دارد که آیا گزارش حسابرسی باید مستقیماً و همیشه در دسترس استفاده‌کنندگان قرار داشته باشد؟ و یا اینکه در صورت تقاضای استفاده‌کنندگان در اختیار آنها قرار گیرد؟

در جواب این سؤال باید گفت به هر حال گزارش حسابرسی باید دارای تاریخ دسترسی به استفاده‌کنندگان باشد و در حال حاضر، جایگزینی برای گزارش‌های نوشتاری حسابرسی مستقل وجود ندارد، چون اطلاعات الکترونیکی ممکن است قبل یا بعد از ارسال یا در مرحله وارد کردن اطلاعات مخدوش شود. لذا استفاده‌کنندگان برای اطمینان از صحت داده‌های ارائه شده در گزارش شرکت‌ها، باید از طریق ارتباط با پایگاه اطلاعاتی EDGAR^(۶) و مقایسه اطلاعات ارائه شده با کمسیون بورس اوراق بهادار مشخص کنند. ولی در سایر کشورها به دلیل فقدان استاندارد امنیت اطلاعات در وبگاه که یکی از مهمترین شقوق امنیت سیستم‌های الکترونیکی است، اطمینان از صحت اطلاعات به ندرت امکان پذیر است که در این ارتباط، فناوری لازم برای حل مشکل امنیت، امضای دیجیتال است که حسابرسان می‌توانند با ضمیمه کردن امضای دیجیتال به گزارش حسابرسی از طریق رمزگذاری فایل به استفاده‌کنندگان گزارش‌های موجود در وبگاه، امکان تعیین صحت آنها را با استفاده از رمز عمومی حسابرسان فراهم کنند. به طوری که در هر دو حالت وجود بانک‌های اطلاعاتی پشتیبان و

نشده خود را متمایز کرده و آنها باید همچنین رعایت آیین رفتار حرفه‌ای توسط صاحبکار را تایید کنند و در صورت انحراف از آن، موضوع را در گزارش خود توضیح دهند. آنها همچنین به طور مستمر در وبگاه شرکت‌ها در خصوص تغییرات اساسی اطلاعات در فاصله بین دو حسابرسی نظارت کنند و اگر تغییرات باعث شود تا اعتبار گزارش حسابرسی مخدوش شود حسابرسان نیز باید گزارش خود را اصلاح کنند.

۳- استفاده‌کنندگان: استفاده‌کنندگان باید در زمینه امور تجاری و حسابداری دانش کافی داشته باشند و قبل از هر اقدامی وبگاه را به دقت بررسی کنند. اگر مشکلی در وبگاه پیدا شد، مانند وجود داده‌های ناقص یا نادرست، آن را به مدیریت وبگاه اطلاع دهند. (پاکروان، ۱۳۹۱)

حسابرسي و زبان گزارشگري کسب و کار توسعه‌پذیر

اطلاعات مالی وقتی قابل اعتماد هستند که حسابرسان مستقل با بررسی فرآیندهای ایجاد اطلاعات مربوط در تطابق با استانداردها، آن را تایید کنند. در گزارشگری الکترونیکی حداقل دو روش برای ارائه اطلاعات غیرقابل اعتماد وجود دارد:

- ۱- شرکت ممکن است اطلاعات حسابرسی نشده را در سایت خود قرار دهد یا بین اطلاعات حسابرسی شده و نشده ارتباط برقرار کند.
- ۲- شرکت‌ها ممکن است اطلاعات نادرستی در زمینه عملکرد عملیاتی و وضعیت‌های منتشر و از این طریق ریسک را از شرکت به استفاده‌کنندگان منتقل کنند.

همچنین از دیدگاه حسابرسی در گزارشگری مالی الکترونیکی، ریسک‌های متعددی وجود دارد، به طوری که در حسابرسی‌گزارش‌های مالی (چاپی)، روش سنتی، حسابرسان در قبال رویدادهای پس از تاریخ ترازنامه تا تاریخ گزارشگری و حتی تا زمانی تعهد دارند که گزارش‌های آنها معتبر است. این نظارت معمولاً از طریق به هنگام رسانی گزارش حسابرسی پس از تغییر حساب‌هایی که قبلاً حسابرسی شده صورت می‌گیرد. در این شرایط، ارائه گزارش حسابرسی در سایت شرکت‌ها دلیلی

بر صحت آنها نیست چون روش‌های زیادی برای مخدوش کردن فایل‌های اطلاعاتی مذکور در اینترنت وجود دارد و حتی ممکن است از گزارش حسابرسی موجود در سایت شرکت برای اعمال فریبکارانه استفاده شود. اگر چه وجود سیستم‌های امضای دیجیتال در بازارهای مالی تا حدودی امنیت این فرآیند را تقویت می‌کند، لیکن به عنوان یکی از ریسک‌های استفاده‌کنندگان از این اطلاعات و حدود مسئولیت حسابرسان از این بابت مطرح است، چون سیستم‌های سنتی گزارشگری مالی برای تأمین نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان کافی نیست. لذا گزارشگری الکترونیکی گسترش یافته است و پیدایش سیستم جدید گزارشگری روش‌های موجود حسابرسی سالانه برای استفاده‌کنندگان مربوط نخواهد بود. بنابراین، حرفه حسابرسی، مسیر واکنش و همگن‌سازی خود در این جریان با این تغییرات را احساس کرده است. هلمز و مانسیو (۱۹۸۰) ده فناوری را بررسی و اعلام کرده است که

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر؛ فرصت‌ها و انتخاب‌های زیادی را پیشنهاد می‌کند اما ریسک‌ها و خطرهایی را نیز برای استفاده‌کنندگان آن در پی دارد. انواع ریسک‌های مطرح شده شامل ریسک‌های راهبردی، ریسک‌های عملیاتی و ریسک‌های مربوط به فناوری اطلاعات است

توانمند داشته باشد، نیازهای حسابرسی می‌توانند با اطلاعات زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر از قبیل حسابرسی عبارت مالی سالیانه برآورده شوند. حسابرسی مستمر، وسیله‌ای است که سازمان‌ها می‌توانند برای به دست آوردن آن هدف از آن استفاده کنند (حساس یگانه، ۱۳۸۱).

حسابرسی مستمر مدل فناوری است که داده‌های حسابداری را در زمان واقعی یا فوراً پس از قراردادهای ثبت، حسابرسی می‌کند. حساب‌ها می‌توانند به طور مستقیم از طریق سیستم ای.پی.آر داخل شرکت با مازول حسابرسی تلفیق شده یا توسط انتقال داده‌ها از شرکت به پایگاه داده حسابرسی شرکت حسابرسی شوند. شرکت می‌تواند نقشه بکشد و حساب‌هایش را به تکسونومی‌هایی اضافه کند که حسابرسان نیز استفاده می‌کنند، از قبیل زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر و تکسونومی‌های جی.ای.ای.پی. این رویکرد چند مزیت مهم دارد. حسابرسان می‌توانند برای کاهش دادن زمان و هزینه تجزیه و تحلیل حسابرسی از ابزارهای استاندارد شده بر اساس تکسونومی زبان گزارشگری کسب و کار توسعه پذیر استفاده کنند، چون سفرهای کردن حسابرسی آنالیزی و ابزارهای آزمون برای هر مشتری ضروری نیست. همچنین میزان بالایی از قابل اعتماد بودن برای شاهد حسابرسی وجود دارد چون به طور اتوماتیک از منبع داده‌های شرکت تولید می‌شود-یعنی از داده‌های شرکت. رویکردهای حسابرسی مرسوم به طور چشمگیری بر روی فتوکپی‌های سند و برگه‌های دست نویس تکیه می‌کنند، فرآیندهایی که جمع آوری داده‌ها را طولانی می‌کنند و نسبت به خطا حساس هستند. تکسونومی‌های اضافه برای تسهیل کردن حسابرسی زمان بندی‌های حسابرسی، کاغذهای کاری، و اظهار نظر حسابرسی اند. اگر سهامداران خارجی از قبیل بانک‌ها و تهیه کنندگان، از سیستم‌های زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر برخوردار باشند، سهمیم کردن و انتقال داده‌ها به طور مداوم بین شرکت و این طرفین به منظور برآورده کردن نیازهای حسابرسی انجام می‌پذیرد.

طبقه‌بندی ریسک‌های حسابرسی

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر، فرصت‌ها و انتخاب‌های زیادی را پیشنهاد می‌کند اما ریسک‌ها و خطرهایی را نیز برای استفاده‌کنندگان آن در پی دارد. به‌طور معمول هر دو گروه فرستندگان و دریافت‌کنندگان اطلاعات زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر باید به‌موقع و به شیوه‌ای کنترل شده این فناوری را به کار برده تا از مزایای آن بهره‌مند شوند. انواع ریسک‌های مطرح شده شامل ریسک‌های راهبردی، ریسک‌های عملیاتی و ریسک‌های مربوط به فناوری اطلاعات است که در ذیل به‌طور مختصر به آنها اشاره می‌شود (پاکروان، ۱۳۹۱).

۱. ریسک راهبردی

منظور از این ریسک این است که امکان دارد مدل تجاری شرکت‌ها در بلندمدت دچار تغییر شود. به‌همین دلیل با گذشت زمان، عدم کاربرد زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر در این نوع سازمان‌ها قابل پیش‌بینی است. همچنین امکان دارد که در ابتدای راه اندازی زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر سازمان‌ها و کارکنان آن قابلیت پذیرش آن را نداشته باشند.

مستقل از بانک اطلاعاتی مربوط است و با هر تغییری برای کاربر قابل رویت است که پس از امضای حسابرسی در مدارک ایجاد شده باشد. در این ارتباط در ماه ژوئن سال ۲۰۰۰ میلادی، کنگره آمریکا قانون امضای الکترونیکی در تجارت ملی و جهانی را تصویب کرد که بر این اساس قراردادهای و معاملات، اعتبار و پشتوانه خود را به دلیل داشتن امضای الکترونیکی از دست نمی‌دهند. همچنین، تایید داده‌های منتشر شده از طریق ارتباط با وبگاه‌گزارش‌های حسابرسی شده کمیسیون بورس اوراق بهادار به انتشار الکترونیکی اطلاعات و به‌روزرسانی مداوم آنها با هزینه اندک، به صحت آنها لطمه وارد می‌کند. این موضوع نیز در سال ۱۳۸۹ توسط سازمان بورس اوراق بهادار ایران از فرآیند و به‌کارگیری امضاهای دیجیتال رونمایی شده که بستر اولیه مناسبی را در این خصوص برای استفاده از حسابرسی‌گزارش‌های مالی الکترونیکی فراهم کرد (پاکروان، ۱۳۹۱).

گزارشگری به هنگام به‌وسيله سیستمی پشتیبانی می‌شود که فعالیت‌های تجاری را اندازه‌گیری و معاملات را به محض وقوع منعکس می‌کند و بین ارائه اطلاعات به هنگام از یک طرف و ارائه اطلاعات حسابرسی شده (جایی که حسابرسی به صورت سنتی و دستی انجام می‌شود)، از طرفی دیگر، تنش وجود دارد که در این ارتباط، روش حسابرسی پیوسته از راه دور تعریف و ایجاد شده است که بسیاری از فرآیندهای حسابرسی را به‌صورت خودکار و روزانه انجام می‌دهد. این سیستم به صورت خودکار گردش داده‌ها را طبق شروط تعیین شده توسط حسابرسی کنترل می‌کند و حسابرسی را قادر می‌سازد برای آن سطوح مختلف کنترلی را تعریف کند. این فرآیند حسابرسی با فناوری اینترنت، کنترل از راه دور، شبکه و امضای دیجیتال کار می‌کند (پاکروان، ۱۳۹۱).

حسابرسي داخلي و مستقل

بازبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر

زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر و حسابرسی مستمر دو ابزاری است که می‌توانند حسابرسی داخلی و خارجی را تسهیل کنند. زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر یک تکسونومی (Taxonomy) است که اطلاعات تجاری و مالی استفاده شده در یک دفتر کل را تعریف می‌کند تا زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر را در سطح تعامل در سیستم برنامه‌ریزی منابع بنگاه وارد کند (حساس یگانه، ۱۳۸۱).

اگر زنجیره تهیه گزارش دهی کسب و کار شرکت دارای سیستم‌های توانمند به زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر باشد، نیازهای حسابرسی می‌توانند با اطلاعات زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر فراهم شوند.

ارزش این چارچوب این است که به سازمان اجازه می‌دهد تا پیوسته‌های زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر برای تعاملات مالی و تجارت، مانده‌های حساب، و پرونده‌های اصلی داده‌ها تعیین شوند. علاوه بر این، وسیله‌ای است که شرکت‌های چند ملیتی می‌توانند برای استانداردسازی دفترهای کل خود، که وظایف داخلی و خارجی را تسهیل می‌کنند به خاطر قابل قیاس بودن اطلاعات استفاده کنند. اگر زنجیره فراهم کردن گزارش دارای سیستم‌های زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر

باید امنیت شبکه را بالا ببرند تا از سوی استفاده از آن جلوگیری شود.

در مورد قابلیت در دسترس بودن نیز می‌توان گفت که استفاده از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه پذیر، افزایش ریسک قابلیت در دسترس بودن را موجب می‌شود و آن زمانی ایجاد می‌شود که رایانه‌ها مشکل سخت‌افزاری یا نرم‌افزاری پیدا کنند، خطوط اینترنت قطع شوند یا نرم‌افزارها به‌درستی عملیات را انجام ندهند. در این صورت نمی‌توان اطلاعات را مبادله کرد. برای رفع چنین مشکلاتی می‌توان از شبکه‌های مختلف و سرورهای متفاوتی استفاده کرد. همچنین استفاده از رایانه‌های یدکی در مواقع خرابی رایانه‌ها می‌تواند مفید واقع شود.

در مورد محرمانه بودن می‌توان گفت که استفاده از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر محیط بازی را به‌وجود آورده است که در آن تبادل اطلاعات به آسانی انجام می‌شود و انتشار سریع و بلافاصله اطلاعات در اینترنت رازداری و محرمانه بودن اطلاعات را زیر سؤال می‌برد. برخلاف اطلاعات نوشتاری و یا اطلاعاتی که استانداردسازی نشده‌اند، اسناد و اطلاعات مالی در سیستم یکس بی‌آرال به شکل عمومی منتشر می‌شود و افراد و گروه‌ها به آسانی قادر به رونوشت‌برداری هستند که این امر می‌تواند مشکلاتی را برای سازمان‌ها ایجاد کند. از راهکارهای عملی برای رفع این خطر، رمزدادن به استفاده‌کنندگان اصلی شرکت جهت مشاهده اطلاعات محرمانه است (پاکروان، ۱۳۹۱).

۴. سایر ریسک‌ها

از مزایای زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر سرعت در دسترس بودن اطلاعات آن است، از طرفی دیگر، خود اطلاعات در چنین جریان سریع اطلاعاتی، برای غالب مردم کمتر محسوس و مشهود است. در چنین شرایطی است که با یک بی‌دقتی، برای نمونه با یک کلیک کردن بر روی رایانه، اطلاعات نادرست مخابره می‌شود. بنابراین بالا بردن دانش عموم استفاده‌کنندگان از این سیستم الزامی به‌نظر می‌رسد. (پاکروان، ۱۳۹۱)

آینده نزدیک

در بسیاری از کشورهای توسعه یافته برای گزارشگری مالی از استاندارد زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر استفاده می‌شود و در بسیاری دیگر از کشورها طرح پیش نویس آماده شده است، لذا زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر به رشد خود همچنان ادامه خواهد داد، این رشد در دو مسیر موازی ادامه می‌یابد.

اول اینکه مؤسسات ناظر بر مقررات، استفاده از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر را اجباری می‌کنند، زیرا با توجه به کاهش هزینه‌های نظارت بر پردازش داده‌ها به دلیل افزایش کیفیت داده‌ها، وظیفه آن‌ها آسان‌تر می‌شود. دوم اینکه هزینه بنگاه‌های اقتصادی در کار با مؤسسات ناظر بر مقررات با توجه به این که گزارش‌های تهیه شده صحیح می‌باشند، نیز کاهش پیدا می‌کند و در نتیجه زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر

۲. ریسک عملیاتی

الف) ریسک تفسیر نادرست اطلاعات: از جمله ریسک‌هایی که در این حیطه قرار می‌گیرد عبارتند از:

- اشتباهات در طبقه‌بندی و کدگذاری کردن، امکان به وجود آمدن ریسک تفسیر نادرست اطلاعات را به وجود می‌آورد.
- امکان تفسیر نادرست اطلاعات توسط استفاده‌کنندگان کم تجربه
- اشتباه در دفتر کل در نتیجه استفاده از مدارک نادرست

• ناآشنایی استفاده‌کنندگان با واژه‌های تخصصی یک کشور، صنعت و یا شرکت‌ها می‌تواند موجب تفسیر نادرست اطلاعات شود.

ب) ریسک درخواست اطلاعات توسط دریافت‌کننده: ممکن است درخواست‌کننده،

اطلاعاتی را تقاضا کند که فرستنده نسبت به وجود آنها اطلاعی نداشته باشد و این در حالی است که استفاده‌کننده مایل است اطلاعات را مطابق با بینش خود مورد استفاده قرار دهد. این بدان معنا نیست که فرستنده اطلاعات ناآگاه است، بلکه ناآگاهی فرستنده نسبت به اندازه و ابعاد اطلاعات انتقالی به گیرنده را نشان می‌دهد.

ج) ریسک کاهش اعتبار اطلاعات خروجی زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر: بسیاری از مردم به دلیل وجود کیفیت بسیار بالای اطلاعات به زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر می‌آورند. شرکت‌ها برای اینکه اعتبار سیستم گزارشگری زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر را از دست ندهند باید به‌صورت مرتب آن را کنترل و از کارکنان مجرب جهت این کار استفاده کنند.

د) ریسک مربوط به نامناسب و ناکافی بودن کنترل‌های داخلی: کنترل‌های داخلی و حساب‌رسان داخلی، باید با دقت زیاد اعتبار اطلاعات خروجی از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر را ارزیابی کنند. رسیدگی باید بر روی بهبود یا تنزل نتایج متمرکز شود.

ه) ریسک پذیرش: سازمان‌هایی که به درخواست‌های جدید قانونی و درخواست‌های سرپرستی در ارتباط با زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر پاسخ ندهند یا با تاخیر به آنها پاسخ دهند با جرایم تولیدی، اقدامات قانونی، شناسایی نادرست مالیات و غیره مواجه خواهند شد (پاکروان، ۱۳۹۱).

۳. ریسک‌های مربوط به فناوری اطلاعات

ریسک‌های مربوط به فناوری اطلاعات شامل قابلیت اعتماد، قابلیت در دسترس بودن و محرمانه بودن اطلاعات است. در مورد قابل اعتماد بودن باید گفت این امکان وجود دارد که شخص یا گروه سومی با مهارت بالا به سیستم نفوذ کند، بدون اینکه هیچ کدام از فرستندگان یا دریافت‌کنندگان متوجه حضور آن شخص شوند. در این صورت است که اعتبار اطلاعات در زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر زیر سؤال رفته و شرکت‌ها

۴. پاکروان، لقمان، (۱۳۹۱)، "حسابرسی زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر (XBRL)"، روزنامه دنیای اقتصاد، شماره ۱۳۹۱/۷/۸-۱۳۹۱، ص ۲۲ مقاله
۵. پوریانسیب، امیر و اسکندری، مجید، (۱۳۹۲)، "XBRL زبان یکپارچه اطلاعات مالی در فضای گسترده جهانی"، فصلنامه بازار و سرمایه، شماره ۳۳ و ۳۴، صص ۴۸-۴۶
۶. حساس یگانه، یحیی، (۱۳۸۱)، "گزارشگری تجاری الکترونیک" فصلنامه مدیریت، شماره ۳۳ و ۳۴
۷. خرم آبادی، مهدی، (۱۳۸۷)، "حسابداری تحت وب و تاثیر آن بر گزارشگری مالی"، بناب، همایش ملی حسابداری و حسابرسی
۸. شفیعی، الهام (۱۳۹۰)، "استاندارد زبان گزارشگری تجاری توسعه پذیر XBRL"، ماهنامه توسعه کاربری فناوری اطلاعات و ارتباطات (تکفا)، شماره پنجم و ششم، صص ۷۳-۷۲
۹. شیپوریان، سعید و احمدی، محمدرضا، (۱۳۸۸)، "XBRL ضرورتی برای حسابداری و آینده گزارشگری مالی"، فصلنامه حسابداری و مدیریت مالی، شماره ۱، صص ۵۶-۳۸
۱۰. عرب مازار یزدی و دیگران، (۱۳۸۵)، "امنیت در خدمات گزارشگری مالی مبتنی بر XML در اینترنت"، مجله حسابداری، شماره ۱۷۸، صص ۶۴-۷۳
۱۱. عرب مازار یزدی، محمد، (۱۳۸۳)، "گزارشگری مالی در عصر تجارت الکترونیکی"، مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات همایش گزارشگری مالی، تحولات پیش روی، انجمن حسابداران خیره ایران، دیماه ۱۳۸۳، صص ۹۷-۷۷
۱۲. میربلوک، فرهاد و انوشه، مهدیه، (۱۳۹۲)، "جهانی شدن بورس تهران از جاده XBRL می‌گذرد"، ماهنامه بورس، شماره ۱۰۴ و ۱۰۵، صص ۶۱-۶۰
۱۳. میرمیربیان، حمید و شهشاهی، سید محمدحسن، (۱۳۸۵)، "کارایی تصمیم‌گیری در گزارشگری مالی در محیط شبکه گسترده جهانی، فصل نامه حسابرس، شماره ۳۵

14. Anandarajan.M. & Srinivasan.C, 2003, A Business Intelligent Techniques: A Perspective From Accounting And Finance, Internet searching, P.72.
15. Bergeron (2003), Essentials of XBRL. Financial reporting in the 21st Century, Wiley, Hoboken, NJ.
16. Boritz, J. E and W. G No, (2003a). Business reporting with XML. XBRL (Extensible Business Reporting Language). The Internet Encyclopedia, John Wiley, New York.
17. Boritz, J.E., No, W.G., (2008) "Auditing XBRL-Related Documents: The Case of United Technologies Corporation", University of Waterloo, Vol 46, PP:46-1.
18. Capozzoli E.A. (2007). "The impact of XBRL on the oil and gaz industry", oil IT journal.
19. Enachi, Mihaela, (2011) " Basics of XBRL Instance for Financial Reporting", BRAND. Broad Research in Accounting, Vol 2, PP 31-12
20. Hendrikson, E. & Wanbera, M.F, 1992, Accounting Theory, Internet searching, P.5.
21. Premuroso, Ronald. F and Bhattacharya, Somnath (2008); " Do early and voluntary filers of financial information in XBRL format signal superior corporate governance and operating performance?", International Journal of Accounting Information Systems.
22. Saeedi, A. & Richards, J. & Semite, B., 2005, An Interduction To XBRL Iranian Accounting & Auditing Review, Autumn, NO, 45. P. 1
23. Turban, J.E., 2002, Information Technology For Management, Internet searching, p.48
24. Weber R.A. (2003) " XML, XBRL, and the Future of Business and Business Reporting, in Trust and Data Assurances in Capital Markets: The Role of Technology Solutions" In: Richard, J. & Smith, B., 2004, Tanomomy Design- Concept & Cotext, Working, Accounting journal, p.85.

به سود شرکت‌های تجاری هم تمام خواهد شد. درست است که پذیرش زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر بی‌درد سر نیست، اما سودی که از صحت اطلاعات انتقالی و افزایش بهره‌وری به دست می‌آید قابل ملاحظه است (پاپیرانی، ۱۳۸۷).

خلاصه و نتیجه‌گیری

مهمترین ویژگی فناوری اطلاعات، سرعت بسیار زیاد در انتقال داده‌ها و پردازش اطلاعات، سهولت دسترسی به اطلاعات، امکان مبادله الکترونیک، هزینه کم و کیفیت بالای انتقال داده‌ها بوده و حسابداری ناگزیر به استفاده و کاربری مناسب از این فناوری است. به تعبیر دیگر نقش اطلاعات در جوامع با پیدایش فناوری اطلاعات اهمیت پیدا کرده و تهیه کنندگان اطلاعات به خصوص حسابداران و حسابرسان باید پیشرو در استفاده از نرم افزارهای موجود و ارائه خدمات بهتر به جامعه اقتصادی باشند در غیر این صورت در آینده نه چندان دور جایگاهی برای حرفه حسابداری و حسابرسی نخواهد بود، لذا حرفه حسابداری و حسابرسی برای همگام شدن با پیشرفت‌های فناوری اطلاعات و عقب نماندن از این تحولات شگرف، از استانداردهای گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر استفاده کردند. همچنین از طریق زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر گزارشگری مالی آنلاین شده و بحث حسابرسی رایانه‌ای مد می‌گردد. همچنین، استفاده از ایکس.بی.آر.ال باعث بهبود کیفیت و اثربخشی فرآیند حسابرسی خواهد شد و بازایی اطلاعات در قالب ایکس.بی.آر.ال آسان‌تر و تجزیه و تحلیل آن دقیق‌تر خواهد بود. امروزه زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر به عنوان یک انقلاب در گزارشگری مالی تلقی می‌شود که باعث کاهش هزینه‌های تولید، کاهش میزان خطا، دسترسی سریع‌تر و آسان‌تر به اطلاعات و افزایش ویژگی کیفی مربوط بودن اطلاعات جهت استفاده تولیدکنندگان و استفاده کنندگان از اطلاعات صورت‌های مالی می‌شود. در حال حاضر در سراسر دنیا، بنگاه‌های اقتصادی بسیاری از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر برای تهیه گزارش‌های مالی خود استفاده می‌کنند و تعداد این بنگاه‌ها به سرعت رو به افزایش است. حرکت به سمت حسابرسی و استفاده از زبان گزارشگری کسب و کار توسعه‌پذیر توسط سازمان‌ها امری اجتناب ناپذیر گردیده است.

پی‌نوشت‌ها:

1. Reporting Language Business Extensible (XBRL)
2. Extensible Markup Language (XML)
3. International Financial Reporting Standards (IFRS)
4. European Stock Exchange Commission
5. American Institute of Certified Principal Accountant (AICPA)
6. Electronic Data Gathering Analysis and Retrieval (EDGAR)

منابع و مآخذ:

۱. بزرگ اصل، موسی و دیگران، (۱۳۸۵)، "آشنایی با مفاهیم و کاربرد زبان گزارشگری تجاری گسترش پذیر"، فصلنامه حسابدار رسمی، سال سوم، شماره ۸ و ۹، صص ۸۳-۹۰
۲. باقریان کاسگری، عباس، (۱۳۸۶)، "بورس الکترونیک، استانداردها و شبکه‌های هوشمند نظارتی"، ماهنامه بورس، شماره ۶۱، صص ۶۱-۴۰
۳. پاپیرانی، سیامک، (۱۳۸۷)، گردآوری و ترجمه، فصلنامه فناوری و دانش، سال اول، شماره ۲، صص ۱۴-۱۵